

Van der Donck steelgitaren

Een uit de hand gelopen hobby

Gelukkig komen er in ons land steeds meer gitaar en basgitaarbouwers, die instrumenten van uitstekende kwaliteit en vaak met innovatieve ideeën produceren. Zo'n twintig bouwers kiezen voor traditie, en zo af en toe loopt een gitaarbouwer van de schaduw het voetlicht binnen, door een andersoortige benadering. Jan van der Donck is één van de 'oudere jongeren', die een studie in gitaarbouw afrondde. Alleen koos hij zich te bekwamen in de bouw van (lap)steelgitaren. Door CEES BAKKER.

De hobby's van Jan

In een lommerrijke laan van Nijmegen woont Jan van der Donck met zijn vrouw Paula. De 69 jarige Jan is een man van vele talenten. Op zijn veertiende bouwde hij zijn eerste steelgitaar, daarna volgde hij een klassieke opleiding in contrabas, gitaar en klarinet, speelde klarinet in een symfonie orkest – zijn vrouw Paula speelde hierin dwarsfluit. 23 jaar geleden begon hij op semi-professionele wijze steelgitaren te bouwen. Ook de niet-muzikale kant van Jan is opmerkelijk. Hij was jarenlang een gewaardeerd leraar Engels en zijn werk als kunstschilder werd zelfs bekroond door de gemeente Nijmegen. Zonder een technische opleiding beschikt hij over de gave om alles wat hij ziet te kunnen maken. Bij de bouw van zijn steelgitaren wordt dit ten volle benut. Tenslotte treden Jan en Paula nog als het Hawaï/Krontjong duo Aloha Lei zo'n 35 keer per jaar her en der op. Hoezo gepensioneerd achter de geraniums zitten?

Frituurpan

Jan begon in eerste instantie met de bouw van houten lapsteels, zowel 6 als 8-snarig. Door twee redenen kwam hier verandering in. Hij kreeg van een klant een Rickenbacker Horseshoe element met de vraag of hij geen kopie van een Rickenbacker Frying Pan kon maken. Als eerste elektrische lapsteel is dit model erg populair bij de spelers van dit instrument, maar zeldzaam en prijzig. Jan maakte een grondige analyse van zowel het element als de Frying Pan, en kwam tot de conclusie, dat hij beiden kon verbeteren.

Weliswaar handhaafde hij de Rickenbacker vormgeving, maar zijn verbeteringen waren ingrijpend. Zijn Horseshoe element kreeg een zes millimeter dikke keramische magneet met 6500 windingen van koperdraad in een dikte van 0,1 millimeter. De windingen werden met vernis omgeven. De impedantie kwam uit op 2100 Ohm. Dit lijkt weinig, maar samen met de over gedimensioneerde magneet is het uitgangssignaal heel behoorlijk. Bovendien is Output voor zo'n instrument minder relevant.

De oorspronkelijke Frying Pan was hol. Van der Donck was van mening, dat een massieve aluminium steelgitaar meer sustain gaf, dus maakte hij zijn lapsteelgitaar uit massief aluminium. Dit betekent nogal wat freeswerk. Na de eerste exemplaren werd het aluminium gegoten.

De sustain werd door de snaren door de body te laten lopen verder verbeterd.

Het geluid van zijn Electra steelgitaren sloeg aan. Bekende Nederlandse Steelers als Mingus Matulesy, Jan de Roode, Kees Meeuwse en Herman van den Berg spelen op een Van der Donck. De hobby van Jan nam serieuze vormen aan. Hij heeft inmiddels meer dan zestig Lapsteel gitaren gebouwd, die zelfs over onze grenzen, zoals in Spanje, België en Duitsland, een gewaardeerde beoefenaar hebben gevonden. En zoals het bij iedere handbouwer past, kunnen verschillende onderdelen van de Electra door de klant bepaald worden.

Steelgitaren uit het goede hout gesneden

De houten Van der Donck steelgitaren hebben een eigen vormgeving. Je kunt kiezen uit 6 of 8-snarig, korte of lange mensuur en één of twee elementen. Jan gebruikt voor de body geselecteerd esdoorn, omdat hij van mening is dit de toon van het instrument ten goede komt. De body dikte is vier centimeter. De keus van een palissandertoets is verrassend. Je zou voor een lapsteel, waarbij de toets niet bespeeld wordt, eerder een betaalbare houtsoort verwachten! Met acht millimeter dik palissander kan het wat leiden. De frets en positiestippen worden met kunststof ingelegd.

Ook deze bouwer kiest voor een topkam van roestvrij staal met een brug van palissander. Dit is een algemene keus bij Steelmodellen. Wederom zien we nu, dat de snaren door de body lopen. De elementen komen qua vorm overeen met een single-coil van een Strat, maar zijn een eigen ontwerp van Jan, en worden voor ieder instrument speciaal gewonden. De klant heeft mits kennis van zaken hier inbreng in. Wat Jan wikkelt, bestaat uit zes alnico5 staafmagneten met 6500 wikkelingen van 0,06 millimeter dik koperdraad. De impedantie bedraagt voor een 6-snarige gitaar 5500 Ohm en voor een 8-snarige gitaar 8000 Ohm. Wederom wordt de spoel met vernis behandeld. Op de foto (vorige pagina) zie je wat de klant in dit geval voor soort elementen had gekozen. Dit werd met een 3-standen schakelaar, een volume en toonregelaar aangevuld.

Afwijkende fabricage methode

De logische verklaring waarom je bij McDonalds een hapje eet in plaats van thuis, is omdat je geen afwas hebt. Van der Donck heeft soortgelijke gedachten met het bouwen van zijn gitaren.

De hout en aluminium bewerking voert hij uit bij een Hobby Centrum in de buurt, waar alle benodigde apparatuur voor handen is. De elementen wikkelt hij in zijn voorkamer, de element behuizing, preparatie, toetsinleg en assemblage vindt plaats in zijn kelder en de afstelling gebeurt op zolder.

Ken je de klassieke Morgan wagens uit Engeland? Daar is dit idee waarschijnlijk weggepikt. In zeven schuren, verspreid op een stukje land van een kilometer, worden deze auto's gebouwd. En zij zich maar afvragen, waarom ze slechts zeven auto's per week kunnen bouwen! Oh ja, en om het nog hilarischer te maken, ligt de spuitschuur op een heuvel, zodat drie man ieder uur van hun werk gehaald moeten worden om het chassis van een aankomend model naar boven te duwen.

Het apparaat om de elementen te wikkelen, ziet er uit als een stukje huisvlijt. Dat is het ook. Een elektromotortje, waarvan de draairichting omgekeerd kan worden, een winding teller en een draadgeleider zorgen voor de unieke klanken in zijn modellen. Ook voor het maken van de elementbehuizing heeft Jan een simpel maar oh zo handig hulpstuk bedacht. Door simpelweg een boormachine boven een mal te hangen kan hij precies op maat de gaatjes in de behuizing aanbrengen! Hij zal vroeger wel met Meccano gewerkt hebben.

Klank en uiterlijk

Op het moment, dat ik dit mag meemaken en vastleggen, heeft Van der Donck zojuist een esdoorn 8-snarig schootmodel met een normale steelgitaar mensuur van 56,5 centimeter afgebouwd. Eén van de leukste technieken op een Lapsteelgitaar is het simuleren van viool klanken. Door de exacte plaatsing van de volumeknop gaat dit soepel.

Dit nieuwe wonder is met een matte transparante lak afgewerkt, en ziet er door de mooie esdoorn tekening smaakvol uit, heel anders dan de meeste steelgitaren, die vaak met een gekleurde body afgeleverd worden. De toon is heel vol, met veel sustain, waardoor een duidelijk onderscheid met fabrieksinstrumenten ontstaat. Als je in ogenschouw neemt, dat alles handbouw is, zijn de steelgitaren van Jan betaalbaar; in hout vanaf 400 Euro en in aluminium vanaf 800 Euro. Ook voor steelgitaar elementen en Customising kun je hier terecht: **Jan van der Donck, Nijmegen, 024-3558467** ✓

